

MARSOVSZKI ÁDÁM*

Tájékoztatáshoz való jog határok nélkül, avagy hol jelenik meg a tájékoztatási kötelezettség a hazai és nemzetközi szociális jogi normákban?

Tájékoztatáshoz való joggal találkozhatunk valamennyi jogágban: megjelenik a polgári jogban, a bírósági eljárás során, az egészségügyi szolgáltatások igénybevételekor, a családi jogban, a közigazgatási eljárások során és a fogyasztóvédelmi szabályoknál is. Mind a közjogi, mind a magánjogi szabályokban, sőt a különböző jogágakban is más céllal, más kötelezeti és jogosult körrel, más tartalommal, más minőséggel és eltérően részletes szabályozással jelenik meg a tájékoztatáshoz való jog.

A vizsgált jog széttagoltsága és a rendszerező szakirodalom hiánya miatt szükséges azt részletesen megvizsgálni. A vizsgálat során a következő szempontokat szükséges figyelembe venni: tájékoztatáshoz való jog kapcsolódása az alaptörvényben meghatározott jogokhoz, a tárgyalt jog célja, jellege (közjog vagy magánjog), iránya (kötelezett, jogosult), és minősége (gyors, pontos, teljes körű, stb.).

Mivel a tájékoztatáshoz való jog az esetek többségében nem önállóan, hanem valamely másik joghoz kapcsolódva jelenik meg, illetve mivel nincs olyan alapjogi, vagy bármilyen egyéb olyan jogszabályi rendelkezés, amely teljes egészében rendszerbe foglalná a tájékoztatáshoz való jogot, ezért első lépésként az Alaptörvényt kell kiindulási pontnak tekinteni.

Tájékoztatáshoz való jog célja, minősége és megjelenése az alapjogi normákban
Az alapjogokhoz való kapcsolódásuk alapján öt csoportját különíthetjük el a tájékoztatáshoz való jognak:

1) Egészségügyi szolgáltatás igénybevételekor megjelenő tájékoztatáshoz való jog
Így fogalmaz az Alaptörvény: „*Tilos emberi tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulás nélküli orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.*”¹ Az alaptörvényben még csak az emberen végzett egészségügyi kísérlet, illetve az ezek elvégzéséhez szükséges tájékoztatás jelenik meg. Az

---

* PhD hallgató, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.

¹ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) Szabadság és felelősség III. cikk (2) bek. (a továbbiakban: Alaptörvény)

orvosi kísérlettel kapcsolatos szabályokat az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény tartalmazza, amelyben meghatározásra kerülnek a kísérletek lehetséges céljai, szabályai, illetve megjelenik az egészségügyi dolgozók tájékoztatási kötelezettsége, illetve a betegjogok között kifejtésre kerülő tájékoztatáshoz való jogot.²

Az Alaptörvényben megfogalmazottakat nem szabad szűken értelmezni és a tájékoztatási kötelezettséget nem szabad csupán az orvosi kísérletekre korlátozni. Tágan értelmezve, az említett betegjognak nem csak a kísérletek során van jelentősége, hanem valamennyi a törvényben szabályozott egészségügyi szolgáltatás igénybevétele során, pláne, hogy már az Alaptörvényben is megjelennek azok az alapvető kulcskifejezések, hogy tájékoztatáson és önkéntes hozzájáruláson alapuló. Ez a követelmény meghatározó az egész egészségügyi szolgáltatási rendszerben. Az egészségügyi ellátáshoz való jog második generációs alapjogként, a gazdasági, szociális és kulturális jogok között foglal helyet, amelyből az állam aktív részvételi kötelessége olvasható ki.³ A betegjogok viszont értelmezhetőek az általános emberi jogok –vagyis első generációs alapjogok – kikristályosodásaként az egészségügy területén. A tájékoztatáson alapuló döntéshozatal, az ellátás visszautasításának joga az alapvető emberi jogok megjelenése, a tájékoztatáshoz való jog és az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga pedig a személyes adatok védelméből – tehát harmadik generációs normákból eredeztethető.⁴ Összességében tehát az egészségügyi ellátásokkal kapcsolatban az alapjogok mindhárom generációból képviseltetik magukat.

A tájékoztatási kötelezettség az egészségügyi dolgozóknál jelenik meg,⁵ amely lényege, hogy a beteg tájékoztatáson alapuló döntést, tájékozott beleegyezést tudjon hozni a különböző egészségügyi beavatkozásokkal kapcsolatban.⁶ A rendelkezés célja, hogy a beteg gyakorolni tudja önrendelkezéshez való jogát, vagyis ő maga tudjon dönteni arról, hogy egyes ellátásokat, gyógykezeléseket, gyógyszereket igénybe vesz-e vagy sem. A törvény nagyon részletesen szabályozza, hogy miről kell az ügyfeleket tájékoztatni, egy taxatív felsorolásban megjelenik az egészségi állapotról, a szükséges beavatkozásokról, az ellátások várható kimeneteléről és egyéb tudnivalókról,⁷ illetve a jogszabályban „szétszórva” választ kapunk arra, hogy az ellátás megkezdése előtt, alatt és után hogyan kell történnie a tájékoztatásnak. A tájékoztatás egyéniesített formában kell, hogy történjen és teljeskörűnek kell lennie.⁸ A fentiekén túl a tájékoztatáshoz való jog megjelenik még az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga kapcsán is, hiszen az ebben foglalt adatok – tágan értelmezve – részét képezik a vizsgált jogoknak.

2) Adatvédelemhez és a közérdekű adatok megismerése

„Mindenkinek joga van a személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez.”⁹
A harmadik generációs jogként megjelenő alapjogban a közérdekű adatok hozzáférhetővé tétele, annak terjesztése jelenik meg azzal a céllal, hogy az egyének nagyobb mértékben tud-

² ÁRVA Zsuzsanna: *Kommentár Magyarország Alaptörvényéhez*. Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2013. 111.; Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 13. § (a továbbiakban: Eütv.)

³ HALMAI Gábor – TÓTH Gábor Attila: *Az emberi jogok rendszere*. In: HALMAI Gábor – TÓTH Gábor Attila (szerk.): *Emberi jogok*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 85-86.

⁴ HALMAI – TÓTH, 2003. 89.

⁵ Eütv. 134-135. §.

⁶ Eütv. 15. § (3) bek.

⁷ Eütv. 13. § (2) bek.

⁸ Eütv. 13. § (1) bek.

⁹ Alaptörvény Szabadság és felelősség VI. cikk (2) bek.

janak részt venni a közéleti tevékenységben. A közérdekű adatok megismerése kapcsán nagy hangsúlyt kap a közhiteles nyilvántartások adatai, a vagyonyilatkozat, a közpénzek kezelésével kapcsolatos információk valamint a közszereplés során készült hang és képfelvételek megismerhetősége.¹⁰

A közérdekű adatok megismerése korlátozható a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok alapján, amennyiben az információ közreadását üzleti – állam – vagy szolgálati titok teszi lehetetlenné, illetve ha az adatok zárt ülés során keletkeztek.¹¹

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény kapcsolódik az idézett alapjoghoz, amelyben a tájékoztatási kötelezettség a közfeladatot ellátó szervezet terheli. A jogszabályban előírt kötelezettség a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerését, megismertetését hivatott szolgálni.¹² A törvényben példálózó jelleggel kerül megemlítsre a szervezet költségvetése, vagyonkezelése, a közpénzek felhasználása is, de a kötelezettséghez lett betagozva minden olyan információ is, amely a közfeladatot ellátó szerv feladatköréhez tartozik. A tájékoztatás során figyelmet kell szentelni annak pontosságára és gyors megvalósulására.¹³

3) Sajtószabadság és a közvélemény tájékoztatása

„Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét és biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”¹⁴

A sajtószabadság, illetve az ehhez szorosan kapcsolódó közvélemény tájékoztatása első generációs alapjogként – szabadságjogként jelent meg. Az első generációs „negatív alapjogok” jellemzője, hogy az államot be nem avatkozásra kötelezi az adott kérdésben.¹⁵ Az adott alapjogi kérdésben két jogszabályt is találunk, amely a vizsgálatunk tárgyát képezheti. A tájékoztatáshoz és a tájékozódáshoz való jog¹⁶ kérdésben a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény és a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény rendelkezik. A jogszabályok alapján elmondható, hogy a médiaszolgáltatás a médiaszolgáltató által végzett – gazdasági – tevékenység, amely célja oktatási, szórakoztató vagy tájékoztató műsorok eljuttatása a közvélemény számára.¹⁷ Mindenki jogaként jelenik meg a jogszabályban a jelentőséggel bíró ügyekről (helyi, országos, nemzetközi közéleti ügyekről, vitatott kérdésekről, katasztrófavédelmi, emberi életet, vagyont veszélyeztető eseményekről) történő tájékoztatás, amelynek hitelesnek, gyorsnak, pontosnak, alaposnak, kiegyensúlyozottnak, tárgyilagosnak és felelősségteljesnek kell lennie.¹⁸ A tájékoztatás célja, vagyis a demokratikus közvélemény kialakítása az Alaptörvényben kerül meghatározásra.

¹⁰ ÁRVA, 2013. 121.

¹¹ Uo.

¹² Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 26. § (a továbbiakban Infotv.)

¹³ Infotv. 32. §.

¹⁴ Alaptörvény Szabadság és felelősség IX. cikk (2) bek.

¹⁵ HALMAI – TÓTH, 2003. 81.

¹⁶ A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 5. §.

¹⁷ A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 1. § (a továbbiakban Smtv.)

¹⁸ Smtv. 10. §; A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 12. § (6) bek.; 83. § (1) bek. m) pont.

4) Tisztességes hatósági eljáráshoz való jog

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részlelhajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”¹⁹

A tisztességes eljáráshoz való jog már az Alapjogi Chartában is meghatározásra kerül, amely szerint az eljárások során mindenkinek joga van ahhoz, hogy meghallgassák, hogy a kapcsolódó iratokba betekinthessen, és hogy az igazgatási szervek indokolják döntésüket.²⁰ Ezek a feltételek szorosan kapcsolódnak a jó közigazgatás elvéhez. A hatóság szó utal a bíróságokra is, de az Alaptörvény tartalmaz külön rendelkezéseket a bíróságokra vonatkozóan, ezért azokat a következő pontban említem. A tisztességes eljárás alapkövetelményének megvalósulásához az emberi méltóság védelme, a jogegyenlőség, a részlelhajlástól mentes eljárás, a diszkrimináció tilalma, az ügyfélközpontú ügyintézés és az ésszerű időn belül történő döntéshozatal szükséges.²¹ A tisztességes eljáráshoz való jog 2. generációs norma, vagyis az állam aktív részvétele megkövetelt ennek biztosításában.²² A jog három részből tevődik össze: a hatóság által történő ügyféltájékoztatásból, az iratbetekintés jogából és a hatósági döntések indoklási kötelezettségéből.

Az Alaptörvényben megfogalmazottakról részletesen a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezik. A tájékoztatáshoz való jognak a közigazgatási hatóság, illetve az eljáró ügyintéző köteles biztosítani az ügyfél számára. A tájékoztatáshoz való jog nem önállóan, hanem a tisztességes eljárás alapvető követelmény részeként jelenik meg a jogszabályban. A tájékoztatás lényege, hogy az ügyfél megismerje a jogait és kötelezettségeit, valamint a kötelezettség elmulasztásának következményeit.²³ A Ket nem rendelkezik arról, hogy a tájékoztatásnak hogyan kell megvalósulnia, csak arra találunk rendelkezést, hogy a fogyatékkal élő ügyfél esetén egyéniesített forma a kötelező.²⁴ A tájékoztatással kapcsolatban támpontot a hatósági közvetítőre vonatkozó szabályozásnál kaphatunk, ami szerint a közvetítőnek hiteles, szakszerű és közérthető tájékoztatást kell adnia.²⁵ Véleményem szerint ezt a követelményt nem elégséges csupán a hivatali közvetítőre értelmezni, azt bővebb körben, az egész közigazgatási hatóságra kötelezőnek kellene tekinteni.

5) Tisztességes bírósági tárgyalás

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson ésszerű határidőn belül bírálja el.”²⁶

A tisztességes bírósági eljárás meghatározó alapvető, illetve alapjog a bírósági tárgyalások során. Ez a követelmény számos nemzetközi dokumentumban is megjelenik, mint például

¹⁹ Alaptörvény Szabadság és felelősség XXIV. cikk (1) bek.

²⁰ Az Európai Unió Alapjogi Chartája V. cím, 41. cikk (1) bek.; TURKOVICS István – PAULOVICs Anita: *Közigazgatási hatósági eljárás alapelvei*. NKE, Budapest, 2014. 8. <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10507/Teljes%20szöveg?sequence=1&isAllowed=y> (2017. 02. 05.)

²¹ ÁRVA, 2013. 193-194.

²² HALMAI – TÓTH, 2003. 95.

²³ A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 5. § (1) bek.

²⁴ 2004. évi CXL. törvény 5. § (1a) bek.

²⁵ 2004. évi CXL. törvény 41. § (3) bek. a) pont.

²⁶ Alaptörvény Szabadság és felelősség XXVIII. cikk (1) bek.

az Emberi Jogok Európai Egyezményében²⁷ és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában.²⁸ A tisztességes bírósági eljárás követelménye magában foglalja, a védelem és a vád oldalának is egyenlő esélyű állásfoglaláshoz való jogát, egyes eljárási szereplők függetlenségét, hatékony védelemhez való jogot, bírósághoz fordulás jogát, az eljárások formalizáltságát, jogorvoslathoz való jogot, a tárgyalás nyilvánosságának elvét amely kapcsán felmerül a média, illetve a közvélemény tájékoztatásának követelménye.²⁹ Ahogy a közigazgatási eljárás során, úgy a bírósági eljárások esetén is a tisztességes eljáráshoz való jog második generációs norma, vagyis az állam aktív részvétele megkövetelt.³⁰

A bírósági eljárás során felmerülő tájékoztatáshoz való jog, illetve kötelezettség esetén már nehezebb a dolgunk, hiszen nincs egy olyan összefoglaló jogszabály, amely rendelkezne annak kötelezettjéről, céljáról, tartalmáról és milyenségéről. Az alaptörvény alapján azt sejtethetjük, hogy a bírósági eljárás során a tájékoztatási kötelezettség a tisztességes eljárás követelményein belül jelenik meg, továbbá tetten érhető a nyilvánosság követelményénél és az iratbetekintésnél.

A bíróság ügyviteli szabályairól szóló 14/2002 (VII.1.) IM rendeletben csak a tájékoztatási/ügyfélszolgálati iroda felvilágosítási kötelezettsége jelenik meg a tárgyalás során keletkezett iratokkal kapcsolatos lehetőségekről, de nem esik szó a bíróság tájékoztatási kötelezettségéről.³¹

A bírósági eljárások során megjelenő tájékoztatáshoz való jog teljeskörű vizsgálatához nem elegendő a keretszabályok és az Alaptörvény áttekintése, ennél mélyebbre, egészen az ágazati szabályokig le kellene menni. A polgári perrendtartásról, a büntetőeljárásról szóló és az egyéb kapcsolódó jogszabályok vizsgálata már túlnyúlik a kutatás keretein, ezért ennek részletesebb kifejtésére most nincs lehetőség.

Tájékoztatáshoz való jog iránya, megjelenése és előfordulása a szociális ellátórendszerben
A tájékoztatáshoz való jog alapjogokhoz kapcsolódásának, céljának és minőségének vizsgálata után érdemes áttekinteni annak jellegét és irányát is. Ahogyan a bevezetésben is megemlítésre került, a tájékoztatáshoz való jog megjelenik valamennyi jogágban, így nem csak a közjogban, hanem a magánjogban is fontos szerep jut neki. Az alaptörvényi rendelkezésekben viszont túlnyomó súllyal közjogi szabályokhoz kapcsolódva jelenik meg a vizsgált jog. Elmondható a tájékoztatáshoz való jog valamennyi alapjogi formájánál a közjogi szabályokban való jelenlét túlsúlya, magánjogi formáról csak az egészségügyi ellátások során, az egészségügyi magánjognál találkozhatunk.

A tájékoztatáshoz való jog irányát tekintve pedig azt kell megvizsgálunk, hogy kinél jelenik meg jogként és kinél kötelezettségként a tájékoztatás. Mivel erre a kérdésre sem lehet választ találni az összefoglaló szakirodalom és jogi norma hiánya miatt, csak az alaptörvényi, illetve az ágazati szabályokból tudunk levonni következtetéseket. A kötelezettség terhelheti az államhatalom birtokában lévő szervet – közigazgatási hatóságot – vagy az egészségügyi dolgozót egy másik államhatalommal bíró szerv és egészségügyi dolgozó irányába, vagy pedig a jogi és/vagy természetes személy irányába. Ugyanez a kötelezettség terhelheti a jogi/ magánszemélyt egy másik jogi/magánszemély irányába vagy pedig az államhatalom

²⁷ Emberi Jogok Európai Egyezménye I. fejezet 6. cikk.

²⁸ Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, 1976. évi 8. törvényerejű rendelet III. rész 14. cikk.

²⁹ ÁRVA, 2013. 201-204.

³⁰ HALMAI – TÓTH, 2003. 95.

³¹ A bíróság ügyviteli szabályairól szóló 14/2002 (VII.1.) IM rendeletben 10. §.

birtokában lévő szerv irányába. A kutatás során azt vizsgálom meg, hogy hogyan alakul a tájékoztatáshoz való jog, amikor a magánszemély vagy a jogi személy a „kedvezményezettje” a tárgyalat jognak.

Amennyiben a szociális ellátórendszerben előforduló tájékoztatáshoz való jogról szeretnénk értekezni, akkor meg kell néznünk, hogy melyik alapjogi rendelkezése kapcsolódik az adott jogághoz.

Szűken értelmezve: a szociális ellátórendszer keretében igénybe vehető ellátások döntő többségét közigazgatási hatósági eljárás keretében vehetjük igénybe. A közigazgatási hatósági eljárásokkal kapcsolatban pedig az Alaptörvény Szabadság és felelősség rész XXIV. cikkére kell tekintettel lennünk, amelyben megfogalmazásra kerül a tisztességes eljáráshoz való jog, illetve a hatóság indoklási kötelezettsége és az iratbetekintési jog.

Másrészt pedig figyelemmel kell lennünk a szintén a szociális ellátórendszer keretein belül igénybe vehető egészségügyi szolgáltatásokra is, amelyek kapcsán érvényesül az Alaptörvény Szabadság és felelősség III. cikk (2) bekezdésében jelenik meg a tájékoztatáson alapuló beleegyezést kihangsúlyozva. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény kiegészíti az Alaptörvény rendelkezéseit az önrendelkezéshez való joggal és az egészségügyi dokumentáció megismerésének jogával.

Tágan értelmezve a jogot már figyelembe kell vennünk a közérdekű adatok megismerésének jogát, továbbá médiaszolgáltatók közvélemény tájékoztatásának kötelezettségét, viszont ezeknek a rendelkezéseknek kis szerep jut a vizsgált jogág kapcsán. A jogorvoslat terén a közigazgatási és munkaügyi bíróság tevékenysége jöhet szóba, de annak már elhanyagolható a jelentősége, hiszen az ellátásokról való tájékoztatás nem az ő feladatuk. Mivel a kutatás során azt vizsgálom meg, hogy hogyan alakul a tájékoztatáshoz való jog a magánszemélyek, illetve jogi személyek esetén, ezért a tág értelmezés nem lenne helyénvaló.

A tájékoztatáshoz való jog tárgyalásakor választ kell adni arra a kérdésre is, hogy miről kell tájékoztatni az érintettet. A releváns jogszabályok áttekintése után az olyan esetekben, amikor az államhatalom birtokában lévő szerv köteles tájékoztatni a jogi/természetes személyt, vagyis minden olyan esetben, amikor valamilyen közigazgatási eljárás keretein belül megigényelhető ellátásról van szó, akkor ezt megteheti az anyagi jogi és az eljárásjogi szabályokról, ezen belül pedig az ügyféli jogairól és kötelezettségeiről. A kutatás során főleg a jogokról és kötelezettségekről való tájékoztatást vizsgálom, hiszen ez az első és egyik legfontosabb lépés ahhoz, hogy az egyének tisztában legyenek azokkal az ellátásokkal, amelyeket az adott megélhetési zavarhelyzet esetén igénybe vehetnek. Az anyagi jogi és eljárásjogi szabályokról való tájékoztatás már csak ezt követően kap szerepet akkor, amikor az ügyfél már megigényelte az ellátást.

A szociális ellátórendszeren belül meghatározó szerep jut még az egészségügyi szolgáltatásoknak is. Ilyen esetekben az állam már közel sem kap akkora szerepet, mint a közigazgatási eljárásoknál, hiszen itt nem az állam, hanem az egészségügyi dolgozók a kötelezettjei a tájékoztatásnak. Ilyenkor az állam nem azt írja elő, hogy neki – vagyis a nevében eljáró ügyintézőnek – hogyan kell eljárnia, hanem azt, hogy az egészségügyi dolgozóknak milyen feladatai vannak, vagyis az államnak ebben az esetben egy közvetettebb szerep jut. Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során nincs értelme anyagi- és eljárásjogi szabályokról beszélni, hiszen ezek túlnyomó többsége csak az egészségügyi dolgozókat érinti. Ebben az esetben szintén nagy jelentőség jut a jogokról és kötelezettségekről való tájékoztatásnak, de még fontosabb a beteg egészségügyi állapotáról, a lehetséges beavatkozásokról és azok következményeiről való tájékoztatás.

Összegezve az eddig leírtakat elmondható, hogy a szociális ellátórendszerben megjelenő, – szűken értelmezett – tájékoztatási kötelezettség 2 alapjoggal (tájékoztatáson alapuló orvosi ellátás tisztességes ellátáshoz való jog, illetve az ahhoz szorosan kapcsolódó döntés indoklásának kötelezettsége) 3 betegjoggal (tájékoztatáshoz való jog, önrendelkezéshez való jog és az orvosi dokumentáció megismerésének joga) és 2 alapvető rendelkezéssel (hatóság tájékoztatási kötelezettsége, ügyfél iratbetekintési joga) és 1 hatósági kötelezettséggel (döntés indoklása) függ össze.

Miután áttekintettük a tájékoztatáshoz való jog megjelenését az alaptörvényben, megalapítottuk annak célját, irányát, minőségét és jellegét, valamint megnéztük, hogy azok hogyan jelenhetnek meg a szociális ellátórendszerrel kapcsolatos szabályozásban, tekintsük át a tájékoztatáshoz való jog megjelenését a nemzetközi szociális jogi normákban.

Számos nemzetközi dokumentum, egyezmény és jogi norma igyekszik lefektetni a társadalombiztosításhoz, illetve a szociális biztonsághoz való jogot. A nemzetközi források meghatározó szerepű szervezetekhez kapcsolódnak, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete, Európa Tanács és az Európai Unió. Az általuk kiadott források lehetnek kötelező erejűek vagy iránymutatásként funkcionálóak, de így is – úgy is nagy jelentőségük van a nemzeti szabályozás alakulására. A jogok meghatározásán túl egyes dokumentumok meghatározzák az adott kockázati eseményekkor nyújtandó ellátásokat, azok minimális összegét, a személyi hatályt, illetve a tagállamok közötti szabad mozgás és munkavállaláshoz kapcsolódóan a szociális ellátórendszerek koordinációs szabályait.

Tájékoztatáshoz való jog megjelenése a nemzetközi normákban

Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1945-ben létrehozott olyan nemzetközi szervezet, amely célja, hogy elősegítse az államok közötti békét, előmozdítsa a jogi és gazdasági fejlődést az emberi és szociális jogok kialakítását, illetve azok kiterjesztését és védelmét.³²

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata egy összefoglaló jellegű dokumentum, amely 30 cikkben foglalja össze az alapvető emberi jogokat. Ez a nyilatkozat még nem bír kötelező erővel a tagállamok számára, de mégis a legfontosabb forrása a nemzetközi emberi jogi szabályozásnak.³³ Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata mondta ki 1948-ban mindenki jogát a szociális biztonsághoz.³⁴ A dokumentumban kiemelésre kerül az olyan mértékű életszínvonal, amellyel mindenki biztosítani tudja a jólétet és az egészséget a saját családjában, még betegség, özvegyesség, munkanélküliség, rokkantság és öregség esetén is.³⁵ A nemzetközi dokumentum külön említi a gyermekvállalást és az ahhoz kapcsolódó plusz terheket: az államoknak mind az anya, mind a gyermek számára biztosítaniuk kell a szociális biztonságot, függetlenül attól, hogy a gyermek házasságon kívül született-e.³⁶ A szociális biztonsághoz való jog megfogalmazásán túl viszont nem esik szó az ellátásokra jogosultak tájékoztatásáról.

³² HAJDÚ József: *A szociális jog nemzetközi vonatkozásai*. In: Hajdú József – Homicskó Árpád Olivér (szerk.): Bevezetés a társadalombiztosítási jogba. Patrocinium Kft., Budapest, 2016. 83.

³³ HAJDÚ, 2016. 84-86.

³⁴ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 22. cikk (a továbbiakban: EJEJNY).

³⁵ EJEJNY 25. cikk (1) bek.

³⁶ EJEJNY 25. cikk (2) bek.

Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

A Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát alapul véve rendelkezik az emberi jogokról. A dokumentum a 6-12 cikke tartalmaznak szociális jogi szabályokat, amelyek között meghatározásra kerül a társadalombiztosításhoz való jog, amit a ratifikáló államok minden állampolgár számára kötelesek biztosítani.³⁷ Az Egyezségokmányban szintén külön kiemelésre kerül a gyermeket vállaló anyák védelemben részesítése a szülést megelőzően és azt követően is.³⁸ Magyarország is ratifikálta az egyezményt az 1976. évi 9. törvényerejű rendelet keretein belül. Tájékoztatásról viszont itt sem esik szó.

Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya emberi jogokat fogalmaz meg, amit minden ratifikáló tagállamnak biztosítani kell a polgárai számára. A felsorolt jogok egy részét a tagállamoknak egy-az egyben, módosítás nélkül kell alkalmazniuk, némelyeket módosításokkal is átvehetnek és egyeseket jogállami eszközökkel módosítva is lehet alkalmazni.³⁹ Ez a dokumentum a szociális ellátórendszerhez kapcsolódóan az egészségügyi ellátás során az önrendelkezéshez való jogról, illetve a gyermek és a gyermeket vállaló családok védelméről rendelkezik, de nem szól az érintettek tájékoztatásáról.⁴⁰

Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO)

Az ENSZ szakosított szerveként működő Nemzetközi Munkaügyi Szervezetet az első világháborút követő békeszerződésekhez kapcsolódóan hozták létre 1919-ben. A szervezet alapvető céljai között szerepel a munkavállalók védelme munkahelyi baleset- és betegség esetén, illetve az időskorhoz kapcsolódóan. Az ILO egy olyan szervezet, amely munkájában részt vesz a kormányzati, a munkavállalói és a munkáltatói oldal is. A szervezet normáival kapcsolatban a tagállamok által ratifikálható és rájuk nézve kötelező szerződésekről, egyezményekről, illetve az iránymutatást adó és nem kötelező erejű ajánlásokról beszélhetünk. A szociális ellátórendszerhez kapcsolódóan a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet számos egyezményt adott ki, amelyek a szociális minimumkövetelmények meghatározásával foglalkoznak.⁴¹

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet szociális ellátórendszerhez kapcsolódó egyezményei a következők:

- 2. sz. egyezmény a munkanélküliségről (ratifikálta az 1928. évi XV. törvény)
- 3. sz. Egyezmény a nők foglalkoztatásáról szülés előtt és után (ratifikálta az 1928. évi XXVII. tv.)
- 16. sz. Egyezmény a hajókon alkalmazott gyermekek és fiatalok kötelező orvosi vizsgálatáról (ratifikálta az 1928. évi XVIII. tv)

³⁷ A Gazdasági, Szociális, Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya III. rész 9. cikk; HAJDÚ, 2016. 88.

³⁸ A Gazdasági, Szociális, Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya III. rész 10. cikk 2. pont.

³⁹ HAJDÚ József – BERKI Gabriella – ÁCS Vera – JANINÉ LADOS Dóra: *Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga*. Szeged, 2015. 42. <http://www.juris.u-szeged.hu/download.php?docID=57187> (2017. 03. 10.)

⁴⁰ Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, 1976. évi 8. törvényerejű rendelet II. rész, VII. cikk; III. rész 23-24. cikk.

⁴¹ CZÚCZ Ottó: *Szociális jog I.* UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft., Budapest, 2003. 247-248., 250., 252., 254.

- 24. sz. Egyezmény az ipar és kereskedelem körében foglalkoztatott munkavállalóknak és a háztartási alkalmazottaknak betegbiztosításáról (ratifikálta az 1928. évi XXXII. tv)
- 25. sz. Egyezmény a mezőgazdasági dolgozók betegbiztosításáról
- 35. sz. Egyezmény az iparban és a kereskedelemben foglalkoztatottak, a szabadfoglalkozásúak, valamint a bedolgozók és házimunkások kötelező öregségi biztosításáról
- 36. sz. Egyezmény a mezőgazdasági vállalkozásokban alkalmazott munkavállalók kötelező öregségi biztosításáról
- 37. sz. Egyezmény az iparban és a kereskedelemben foglalkoztatottak, a szabadfoglalkozásúak, valamint a bedolgozók és házimunkások kötelező rokkantsági biztosításáról
- 38. sz. Egyezmény a mezőgazdasági vállalkozásokban foglalkoztatottak kötelező rokkantsági biztosításáról
- 39. sz. Egyezmény az iparban és a kereskedelemben foglalkoztatottak, a szabadfoglalkozásúak, valamint a bedolgozók és házimunkások kötelező özvegyi és árvasági biztosításáról
- 40. sz. Egyezmény a mezőgazdasági üzemekben foglalkoztatott személyek özvegyi és árvasági biztosításáról
- 44. sz. az önhibájukon kívül munkanélkülivé vált személyek járadékáról illetve segélyéről
- 56. sz. Egyezmény a tengerészek betegbiztosításáról
- 70. sz. Egyezmény a tengerészek szociális biztonságáról
- 71. sz. Egyezmény a tengerészek nyugdíjáról
- 73. sz. Egyezmény a tengerészek orvosi vizsgálatáról
- 77. sz. Egyezmény a gyermekek és fiatalok ipari munkára való alkalmasságot megállapító orvosi vizsgálatáról (ratifikálta az 2000. évi XLIX. tv)
- 78. sz. Egyezmény a gyermekek és fiatalok nem-ipari munkára való alkalmasságát megállapító orvosi vizsgálatáról (ratifikálta az 2000. évi L. tv.)
- 102. sz. a szociális biztonság minimális standardjairól
- 103. sz. Egyezmény az anyaság védelméről (módosított) (ratifikálta az 2000. évi LVIII. tv)
- 113. sz. Egyezmény a tengeri halászok orvosi vizsgálatáról
- 118. sz. Egyezmény a belföldiek és külföldiek egyenlő elbírálásáról a társadalombiztosítás területén
- 121. sz. Az üzemi balesetek esetén járó ellátásokról
- 124. sz. Egyezmény a földalatti bányamunkában foglalkoztatott fiatalok orvosi alkalmassági vizsgálatáról (ratifikálta az 2000. évi LXIII. tv)
- 128. A rokkantsági, öregségi és hátramaradt családtagok járadékáról
- 130. Az orvosi ellátásról és a táppénzről
- 157. a társadalombiztosítási jogok fenntartása érdekében létrehozott nemzetközi rendszerről
- 164. sz. Egyezmény a tengerészek egészségvédelméről és orvosi ellátásáról (ratifikálta az 2000. évi LXXVII. tv)

– 165. sz. Egyezmény a tengerészek szociális biztonságáról (módosított) (ratifikálta az 2000. évi LXXVIII. tv)

– 183. sz. az anyaság védelméről (ratifikálta az 2004. évi CXI tv.)⁴²

A felsorolt egyezmények közül legnagyobb jelentőséggel a 102-es, 121-es 128-as és a 130-as bír.

A szociális biztonság minimális normáiról szóló 102-es számú egyezmény számos nemzetközi norma alapjául szolgált.⁴³ Az egyezmény rendelkezik az egészségügyi ellátásokról, betegségi táppénzről, munkahelyi baleset esetén folyósítandó, valamint a munkanélküli ellátásokról, az anyasági ellátásokról, a túlélő családtagok ellátásairól, a családi és a rokkantsági ellátásokról. Valamennyi megélhetési zavarhelyzet esetén meghatározásra kerül az a minimum, amit minden ratifikáló országnak biztosítania kell az ellátások szabályozásakor.⁴⁴

A munkahelyi baleset és foglalkozási megbetegedések esetén nyújtandó ellátásokról szóló 121-es egyezmény igyekszik a védett személyek körét a lehető leginkább kiterjeszteni a foglalkozási megbetegedések és a munkahelyi balesetek esetén. Az egészségügyi szolgáltatások és a pénzübeli ellátások minimális mértékét határozza meg a norma és javaslatokat tesz a tárgyalta megélhetési zavarhelyzet megelőzésére.⁴⁵

A rokkantaknak, az időskorúaknak és a hátramaradt hozzátartozóknak nyújtandó ellátásokról szóló 128-as egyezmény a rokkantságról, az időskorúak és a túlélő hozzátartozók ellátásairól rendelkezik. Ez az egyezmény felülvizsgálta számos korábbi egyezményt és tovább emelte a 102-es egyezményben meghatározott kockázati eseményeinek védelmi szintjét.⁴⁶

Az orvosi, egészségügyi ellátásokról és a keresőképteleneknek nyújtott támogatásokról szóló 130-as egyezmény felülvizsgálta a 24-25-ös és szintén növelte a 102-es egyezmény megfelelő kockázati eseményeihez tartozó védelmet. Az egyezmény a betegség esetén járó ellátásokról rendelkezik és széles körben határozza meg a jogosultak körét.⁴⁷

Az egyezmények viszont nem tartalmaznak rendelkezést az ügyfelek tájékoztatásával kapcsolatban.

Az Európa Tanács

Az 1949-ben létrehozott Európa Tanács az ügyek széles körével foglalkozó regionális szervezet, amely a gazdasági és szociális haladást tűzte ki zászlajára. Fő szervei közül a Miniszterek Tanácsa kötelező erejű rendeleteket tud megalkotni, a Parlamenti Közgyűlése pedig konzultatív szerepkört tölt be.⁴⁸ Szociális jogi kérdésekkel is foglalkozó normái az Európai Szociális Karta és a Szociális Biztonság Európai Kódexe.

– Az 1961-ben aláírt Európai Szociális Karta jelentőségét az adja, hogy a nemzetközi egyezmények közül itt jelenik meg először jogként a szociális jog. A dokumentumot egy preambulum, öt rész és egy függelék alkotja. Az évek során a Karta módosításra, illetve ki-

⁴² Az ILO egyezmények felsorolása itt található meg: <http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12000:0::NO:::> (2017. 03. 08.) Magyar nyelven pedig itt: <http://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/egyezmények-listája> (2017. 03. 08.) A Magyarország által ratifikált egyezmények listáját és a ratifikáló jogszabályok felsorolása: <http://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/download/5/3e/a0000/Ratifik%C3%A1lt%20egyezm%C3%A9nyek.pdf> (2017. 03. 08.)

⁴³ HAJDÚ, 2016. 90-91.

⁴⁴ CZÚCZ, 2003. 255.; HAJDÚ, 2016. 90-91.

⁴⁵ Uo. 264-266.

⁴⁶ Uo. 266-267.

⁴⁷ Uo. 268-270.

⁴⁸ Uo. 270-271.

egésztésre került az 1988-as kiegészítő jegyzőkönyvvel, az 1991-es módosító jegyzőkönyvvel és az 1995-ös kiegészítő jegyzőkönyvvel.⁴⁹

Magyarország az 1999. évi C. törvénnyel ratifikálta a Szociális Kartát, illetve a 2009. évi VI. törvénnyel vette át annak módosított változatát.

Ez a nemzetközi dokumentum széleskörűen fogalmazza meg a lehetséges megélhetési zavarhelyzeteket, illetve a szociális jogokat. Megemlítésre kerül az anyák védelme, a lehető legmagasabb színvonalú egészség, a társadalombiztosításhoz való jog, szociális és orvosi segítség, jóléti szolgáltatások, fogyatékkal élők integrációja, a családok és az időskorúak védelme.⁵⁰

Ez az első olyan nemzetközi dokumentum, amely rendelkezik a jogosultak tájékoztatásáról. Nagy hangsúlyt kap a munkaviszonyban megjelenő, a munkavállalók jogaként tárgyalt tájékoztatáshoz való jog. A 23. cikk viszont a szociális ellátórendszerhez kapcsolódóan jelenik meg az időskorúak tájékoztatása azzal a céllal, hogy a lehető leghosszabb ideig a társadalom szerves részei maradhassanak. A tájékoztatásnak a rendelkezésre álló szolgáltatásokról, létesítményekről és ezek használatának lehetőségeikről kell szólnia.⁵¹

Szociális Biztonság Európai Kódexe és kiegészítő protokollja

1964-ben került elfogadásra a Szociális Biztonság Európai Kódexe, amely a szociális ellátórendszerek által nyújtott biztonsági szintet kívánja emelni úgy, hogy a korábbiaknál magasabb minimális követelményeket határoz meg. A 14 fejezetből álló dokumentum az ILO 102-es egyezmény kockázati köreit fedi le, megemelt védelmi szinttel.⁵² A Kódex 1990-ben felülvizsgálatra került, amely során még tovább igyekszik emelni a szociális biztonság szintjét eltérő tartalommal és a védett személyek körének kibővítésével.⁵³

A dokumentum a szociális védelem kiterjesztése mellett még nem ejt szót az érintettek tájékoztatásáról.

Európai Unió⁵⁴

A munkavállalók szabad áramlása egyik meghatározó alapelve az Európai Uniónak. Az elv megvalósulásához elengedhetetlen az, hogy az országhatárok átlépése, illetve az állampolgárság kérdése ne fossza meg az egyéneket a szociális biztonságtól. Ezért az Európai Unió megalkotta a koordinációs rendeleteket.⁵⁵ 2010.05.01-től már az új, harmadik generációs koordinációs rendeleteket kell alkalmazni, vagyis: a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 882/2004/EK rendeletet és a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendeletet. Az új rendeletek céljai között már szerepel az ügyfélbarát ügyintézés megvalósítása, a tagállamok a szociális ellátórendszerekért felelős intézmények közötti kommunikáció fejlesztése, a tájékoztatás célzottabbá és pontosabbá tétele.⁵⁶ Ezek a törek-

⁴⁹ Uo. 271-277.

⁵⁰ Európai Szociális Karta I. rész 8., 11-16., 23. pontok.

⁵¹ Európai Szociális Karta II. rész 23. cikk.

⁵² CZÚCZ, 2003. 278-279.

⁵³ Uo. 283.

⁵⁴ Az Európai Unió szociális jogáról bővebben BERKI Gabriella (szerk.): *Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga*. Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2016.

⁵⁵ GYULAVÁRI Tamás – KÖNCZEI György: *Európai szociális jog*. Osiris Kiadó, Budapest, 2000, 153.

⁵⁶ HAJDÚ, 2016. 128.

vések jól nyomon követhetőek a koordinációs rendeletekben, számos helyen található rendelkezést az ügyfelek, illetve az érintettek tájékoztatásáról.

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet
A jelenleg hatályos koordinációs rendeletben már megfogalmazásra kerül az érintett hatóságok és személyek tájékoztatási kötelezettsége, amire a rendelet szerint azért van szükség, hogy az ellátásra jogosultak élni tudjanak a koordinációs rendelet által biztosított jogaikkal.⁵⁷ Sőt a tájékoztatási kötelezettség tagállami szintre is felemelésre kerül, hogy a koordinációs rendelet, illetve annak végrehajtásáról szóló rendelet nyomán hatályba lépő rendelkezésekről értesüljenek az érintettek.⁵⁸ A koordinációs rendeletben nem találunk több releváns rendelkezést a tájékoztatáshoz való joggal kapcsolatban, a végrehajtási rendelet viszont még részletesebben szabályozza a vizsgált jogot.

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendelet

A végrehajtási rendelet példaértékűnek mondható olyan szempontból is, hogy kiemelt figyelmet szentel a jogosultak tájékoztatásának. A tájékoztatási kötelezettség itt is megjelenik tagállami szinten azzal a céllal, hogy a koordinációs rendeletekről értesüljenek az érintett személyek.⁵⁹ Már a preambulumban is kihangsúlyozásra kerül, hogy az érintett személyek jogairól, kötelezettségeiről és az eljárási szabályokról való tájékoztatás feltétlenül szükséges a tagállamok közötti bizalom fenntartásához.⁶⁰ A tagállami hatóságok kötelesek tájékoztatni az érintetteket a természetbeni betegségi, az anyasági és apasági ellátásokkal kapcsolatos tudnivalókról,⁶¹ a nyugdíjjogosultságról⁶² és a munkanélküliek ellátásairól.⁶³

Egészségügyi ellátást az Európai Unió tagállamaiban nem csak a koordinációs rendeletek alapján, hanem a 2011/24 EU irányelv alapján is igénybe lehet venni.

A határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló 2011/24 EU irányelv

Az irányelv meghatározza, hogy szükség van arra, hogy az érintett személyek tájékoztatáson alapuló döntést tudjanak hozni az egészségügyi ellátások igénybevételéről, aminek biztosítása az adott tagállam feladata.⁶⁴ Az országhatáron átnyúló egészségügyi ellátások igénybevételéhez való jog alkalmazása végett elengedhetetlen annak valamennyi lényeges szempontjáról való tájékoztatás. Ennek eszközeként a nemzeti kapcsolattartó pontok is szolgálhatnak, amelyekhez tájékoztatással kapcsolatos kérelemmel fordulhat valamennyi érintett személy.⁶⁵ Az egészségügyi szolgáltatók által adott tájékoztatásnak tartalmazni kell az igénybe vehető

⁵⁷ A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet. V. cím 76. cikk (4) bek.

⁵⁸ 883/2004/EK rendelet. VI. cím 87. cikk (11) bek.

⁵⁹ A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendelet 1. cím II. fejezet 3. cikk (1) bek.

⁶⁰ 987/2009/EK rendelet. Preambulum (22) bek.

⁶¹ 987/2009/EK rendelet. III. cím 1. fejezet 22. cikk (1) bek.

⁶² 987/2009/EK rendelet. III. cím IV. fejezet 52. cikk (1) bekezdés b) pont.

⁶³ 987/2009/EK rendelet. III. cím V. fejezet 55. cikk (1) bek.

⁶⁴ A határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló 2011/24 EU irányelv preambulumban (20) bek.

⁶⁵ 2011/24 EU irányelv. Preambulum (48) bek.

ellátásokat, az intézményben végzet ellátások minőségéről és azok költségeiről,⁶⁶ továbbá tájékoztatni kell őket arról, hogy az irányelv alapján történő egészségügyi ellátás feltételei miben különböznek a koordinációs rendeletek által meghatározottaktól.⁶⁷

Amint láthatjuk, a tájékoztatáshoz való jog sokkal összetettebb, mint azt első ránézésre gondolnánk. A jog vizsgálata kapcsán foglalkozhatunk annak az alaptörvényhez való kapcsolódási pontjaival, a tájékoztatás céljával, irányával és minőségével és egyéb jellemzőivel is. Érdekes még megvizsgálni, hogy a tájékoztatásnak miről kell szólnia, legyen az anyagi- vagy eljárási jog, jogosultság vagy kötelezettség, illetve egyéb orvosi szempontból fontos tudnivaló, amely a tájékoztatáson alapuló döntéshozatal feltételeként jelenik meg. A szociális ellátórendszer, illetve az arra jellemző tájékoztatáshoz való joggal kapcsolatban elmondhatjuk, hogy az egyrészt a tisztességes – közigazgatási – eljáráshoz, illetve az önrendelkezéshez való joghoz kapcsolódik.

Amikor azt vizsgáljuk meg, hogy mely nemzetközi normákban és hogyan jelenik meg a tájékoztatáshoz való jog, akkor figyelembe kell vennünk az ENSZ, az Európa Tanács és az EU normáit. Arra a következtetésre juthatunk a nemzetközi dokumentumok kapcsán, hogy csak az újabb normák tartalmazzák előírást az érintettek tájékoztatásával kapcsolatban és a kérdéssel legrészletesebben pedig az Európai Unió és annak koordinációs rendeletei foglalkoznak. A rendeletekben – igaz, hogy szétszórva – egy igen részletes szabályozással találkozhatunk, amelyek ellentétben a hazai általános jellegű rendelkezésekkel szemben pontos iránymutatást adnak minden tájékoztatással kapcsolatban felmerülő kérdésre, éppen ezért főleg a végrehajtási rendelet példaértékű lehet a hazai szabályozás számára is, amelyre jelenleg a joghézagosság és a kimerítő jelleg hiánya a jellemző.

ÁDÁM MARSOVSZKI

Right to Information Without Frontiers, How does the Right to Information Appears in the National and International Legal Norms?

(Summary)

The right to information is a much more complicated norm, than it seems. As we inspect this right we can do a research about its' relation to the constitution, its' aim, direction, quality and many other features. We can determine that right to information related to the social security system is in connection with the right to fair procedure and the right to informed consent in the health care system.

When we are about to examine this right in the international documents, we must take the United Nations, the Council of Europe and the European Union into consideration. We come to a conclusion which determines that right to information can be found in

---

⁶⁶ 2011/24 EU irányelv, II. fejezet (4) cikk (2) bek. b) pont.

⁶⁷ 2011/24 EU irányelv, II. fejezet. 5. cikk b) pont.

newer norms like the coordination rules of the European Union. In comparison with the international legalization Hungary has much to improve in its' own legal background while there are several loopholes, and responsibilities not admitted by the state about the right to information. Only the informed consent and the right to information in the health care system are well developed and can be taken seriously, so there are much more steps needed to be taken in order to improve the legal background of the right to information in our country.